

Godišnja pretplata: za članove Matice 24 din.,
za nečlanove din. 36.
Pisma i novac slati na adresu:
Sibenik, poštanska pregrada br. 30.

Шибеник 22. Августа 1934
БРОЈ 201. — ГОДИНА VI

Vlasnik «Privredno-kulturna Matice za Sjever. Dalmaciju»
Urednik PAVLE ZELIĆ
Telefon br. 84. — Broj ček. računa 38. 242.

НАШИ ГРИЈЕСИ...

Оптужују нас да бунимо народ и да хоћемо да уведемо дух Шумадије и код нас, гдје је народ друкчије васпитан, у питомим културним државама сретне и незаборавне прошлости. Али, мисле, има још наде да тековине културе и цивилизације неће пропасти пред налетом балканских варвара. Стари дух и славне традиције Аустрије и Млечића опет ће оживјети, а разбарушени дух Србије, кога је завео бунтовни Карађорђе, кад се је усудио да диже рају против ага и бегова вијерних Алаху, моћи ће се припитомити са утјецајима велике романске и германске културе, у издањима Рима и Беча.

Шумадија ће увидјети своју фаталну погрешку што је са бундом почела стварати своју слободну државу и своју самосталну културу, што је прогонила своје краљеве кад су је хтјели везати уз моћну, велику и културну Аустрију, што је довела на пријесто „краља-опанчара“, који је четовао са бундаријама и усташима, борио се против великог њемачког народа, уносио, забуну преводечи књигу „О слободи“, а стварајући још највеће зло тиме, што је од Србије учинио најслободнију државу на свијету. А кому је још то могло падати на памет, да се са таквим плановима заноси на крвавом Балкану, са рајом која је имала једино право да робује и да се клања?!
То је радио Краљ-Ослободилац, а Краљ-Ујединитељ разгони „оце Отаџбине, ствараоце благоданства у овој држави“ — као Христос трговце из Храма!
Ето — то су наши главни гријеси што је такав дух Шумадије наш идеал. Па к томе још кад се дода ремећење једнога дивног поретка кроз дуго времена последије Ослобођења, да неколико људи лијепо заповиједа, а сви други покорно да слушају, не питајући, јели то добро или није. Јер само се собом разумије да је било добро и онда кад су у исто доба водили једну политику тајну, а другу савним друкчију јавну, и онда кад

су у исто доба славили Београд, и доказивали његову неспособност да води главну ријеч у овој држави. Било је добро онда кад су величали народ, а опет доказивали његову неспособност и дивљаштво.

А највећи је гријех био у томе што, таман онда кад су људи подијелили између себе положаје, па лијепо зарађују и живе, са правом да упропашћују свакога материјално и морално ко им све не одобрава, или ко се усуди да каже да многима „трагови смрде нечовјештом“! На то се увријеђени у својим основним правима покренуше па оне који се не диве њиховој вјештини живљења, прогласише: пред једним комунистима, пред другим клерикалцима, пред трећим режимлијама, пред четвртим опозиционалцима, — како лакше кога могу увјерити. А у данашње доба, кад се је све испремјешало лако је говорити, лако је стварати забуне.

Некад је лако било разликовати „српско“, „турско“, „аустријско“, „југословенско“, „народно“ и „туђинско“, али данас је тешко снаћи се многим добронамјерним људима, који мисле да је важније не замјерити се ником лично и избјегавати све трзаје и борбе, него ли служити највећим добрима своје Отаџбине и подносити зато многе непријатности и многе штете. Зато је наш гријех и у том што износимо цијелом народу увијек пред очи најсвјетлије примјере из нашег народног живота, да буде увијек сваком јасно: да је Краљ Петар зато Велики и зато Ослободилац што се није ни часа двоумио на коју ће страну тражити и примити пријатељство Аустрије и Турске и мирно живјети, или у борбу која је била до очаја тешка и до пропасти опасна; да је његов дјед Карађорђе велики Вожд народни морао презрети све опасности и ући у борбу са сваким и свачим, мјесто да гледа „свој посао“ и да се богати; да је Цар Лазар волио изгинути са свом својом војском него

Мис Ирбијева у Сјеверној Дадшацији (Пригодом прославе стогодишњице њена рођења — у Сарајеву)

Љубав према потлаченим и милосрђе према страдалницима то је био главни циљ филантропизма Мис А. П. Ирбијева. Ова љубав није потјецала из каквих варљивих дипломатских сврха. Још половином прошлог вијека побуђене самаританским циљевима Мис Ирбијева у друштву са Мис Макенавијевом, а доцније са Мис Џонстоновом, прве су дигле глас на поклич у енглеској јавности, оцртавајући карактер Српског народа и упутиле на тежње Јужних Славена. За Београд рекоше: како га ни ондашња снажна царевна аустријска и њемачка не могаше одржати. Напротив спасише га и освојише сељаци Карађорђеви и војводе, устанком који започеше кољем и трешњевим топовима, а завршише оружјем, што га пливом задобише од непријатеља Повнавањем у тачине нашега народа заволиле су га по оној: знаво вољено; незнаво заборављено.

Појава Мис Ирбијева у Сјев. Далмацији датира из доба уставка у Црним Поточицама год. 1875 — те. Одмах по расламсалом устанку, ксји је отпочео под водством Голуба Бабића, а потом пуковника Милете Деспотовића, скоро свеколике породице из оближњих босанских крајева: унског, граховског, Пећи, Стожича, и т. д. преселили су се у оближња села далматинска. Највише их је било у Плавну, пак Стрмици, нешто у општини врљичкој. У правом смислу није то било никакво пресељавање, већ права бјеганија, зато су се и провали бјегунцима. Сиротиња која по том настаје бјеше захватила све редове бјегунаца: мушко, женско, нејач, старо и младо вапило је помоћ у прехрану, одјећу обућу и смјештају за становање.

Чим се прозвона глас да су у Квин прасјеле племените Енглескиње Мис А. П. Ирби и Џонсон, обистинила се нада у помоћ сиротињи. Прва помоћ страдалницима одмах је била

бити зависан од Турчина; да је Свети Сава волио у пустињу и живјети испонички и патнички да би припремио величину своје Отаџбине, него у варљиви сјај и раскош царскога двора.

У томе су наши гријеси... што вјерујемо да је наш патнички народ стваралац и чувар наших највећих вриједности и да стрпљиво чека кад ће то осјетити и разумјети његови „најбољи“ синови и да не треба да га се боје, него да га искрено воле па ће све добро бити.

пужена. Упућена је храна, рубље и одијело. Потрудиле су се и уз не мале потешкоће при неподесним путевима, да обиђу села и лично промотре стање бјегунаца, а да им тиме укажу свестранију помоћ. Мис Ирбијева једног љетног дана дође у Плавно, у друштву са својом другарицом, и данас још живим Сер Артуром Евансом, онда дописником великог енглеског листа „Манчестер Гвардијана“. У првом реду раздијеле сиротињи сваковрсне робе, хране, а нешто помогне и новцем, као најпречу псмов. Село Плавно вије тада имало основне школе и племенита Мис Ирбијева створи намисао да је подигне и рестаурира управо ову братску кућу, у којој је Доситије поучавао плавањску дјецу и довршио своју познату „Ижицу“.

Него ова намисао племените није се могла на пречац остварити. Да се даље не оклијева и дјеца бјегунаца не оставу без школе и поуке, Мис Ирби споразумије се са мојим почившим оцем који је тада служио као парох у Плавну, и у његовој кући што се управо тада дограђивали, успоставе школу. Ова је имала да послужи искључиво за сирочад босанских бјегунаца. Уз школу намјести интернат као завод у којем је било смјештено и опскрбљено до 100 дјеце.

Значај школе Мис Ирбијева у Плавну бјеше већ и по томе важан, што је она била прва која је последије Доситијева установљена на један редовити начин. Поред дјеце босанских бјегунаца окористили смо се школом и ми из далмат. подручја, прозвани „добровољцима“, којима је племенита Мис Ирбијева радо дозволела полазак школе. Предав ње редовито отпочело је 1875 год. Редовних ученика било је каткада до 180. Учитељску службу вршили су тек на дошли учитељи, већином са учитељском свједошом, или свештеницима махом Босанци. Наставничком збору предјачио је као управитељ учитељ Петар Мирковић, који се је истакао и последије за дуги низ година као врстан наставник, педагошки и фолклористички писац.

Остали учитељи бјеху: Коста Новаковић, бивши протопрезвитер петровачки; Вид Ковачевић, окруж. протопр. бањалучки; Стево Прокопаћ, књи. присј. у Сарајеву; Глишо Ковачевић и прота Коста Ковачевић. Сви учитељи нијесу заједнички били упослени. Свакако било је доба када су службовале по четири учитељске силе.

Начин поуке у школи практикован је по новој методи и прикладно нашем схваћању. Поука и предавање држани су из свију предме-

та основне школе. Ипак највише се пазило на читање, писање и рачунање. Школски текстови употребљавани су они који су важни за српске основне школе. У старијим разредима читани су одломци из Светога писма, старог и новог зајета, у преводу Вука Караџића и Ђ. Даничића.

За све бјегунце и њихове породице није било мјеста по приватним кућама, јер је било толико препуно да је почела харати болест, нарочито црне осипце. Племенита Мис Ирбијева побринула се да спријечи болест и удеси станове за обитавање. По њеном одређењу лекар је седмично неколико пута долазио из Книна ради пелцовања и лијечења. Гледе станова подигне добро сређене дрвене дашчаре зване колибе, у којима је било смјештено до 150 породица. Одвојено од ових подигнуто је још неколико дрвених зграда боље грађе у којима су биле смјештене обитељи усташких војсковођа.

Све су грађевине изведене под личним надзором и упутством племените Мис Ирбијева.

Њена млађа другарица Мис Џонстон, која је рано преминула, бјеше гипка стаса, повисока мршава и коштувава. На лицу се примјетивала финеса отмијености са цвјером на носу. Ходила је одијерено, а у говору била штедљива.

Нека је и овом приликом вјечна успомена рано преминулој благородној души Мис Џонстонове!

Мис Ирби бјеше осредњег узраста пуна благородства, неприсилна крета, нешто развученим изразом у говору. Њено достојанство било је пријазно, док нам је њена озбиљност била љупка и пријатна. Својом скромношћу и одјећом била је одбацила раскош, она која се у луксусу могла растапати. Једном ријечи њој је био већ онда присвојен опћи надимак у народу, који је призивао: „нашом раном“ и „мајком сиротињском“.

Гдје је год могла у свакој нужди лично је присуствовала и дала милостињу. Силавила би у чађаве потлеушице да испитује и помаже сиротињу. Залавила би међу народ слушала и правила забиљешке о потребама. Извржавала се погубљеним живота и патњама. У највећој зими и вијавици те снијегу претурила је преко Стожишта код Стрмице и певала се уз бријег испаштања. Тада је са исељеницима босанским, гњеним од аустријске власти по окупацји из наших крајева, ове спасавала од очите смрти. Знаменит је из тог доба чланак Сер Артура Еванса дописника „Манчестер Гвардијана“: „О репатрацији Босанаца“ који је потресао Енглеску јавност и био доиста прва оптужба свирепости Аустрије испред цивилизованог свијета. Чак Племенита имала је на уму и преминуто сирочад, те је у Плавном, питомцу Бајићу дала подигнути видљив споменик са натписом.

Школа у Плавну потрајала је много дуже од осталих. А завод са питомцима остао је и даље све до 1879-те године, када је мој отац о трошку племените Мис Ирбијева, одвео у Сарајеву преко Лијевна двадесет питомца и смјестио их у њен завод, намијењен за српску сирочад.

Мис Ирби оставила је и некоје успомене у општини књинској. Велики плативи који се и данас уздижу уздуж ријеке, њен је рукосад. Тако исто и цеста која данас спаја средишта Плавна до жељезничке

станице — Плавно, пруге Сплит-Загреб, њено је дјело, које је дала навести за доба глади. Из благодарности као питомца њене школе, дао сам на видјем мјесту поставити натпис: *Мис Ирбијева цеста*.

Благотворно дјеловање у погледу оснивања и подржавања школа од стране Мис Ирбијева, протегло се и по осталим селима књинске крајине. Корист ових школа већ је по себи очевидна; али осврнемо ли се на оно доба кад је аустријска влада већ по традицији наследила од Републике млетачке, која је прије за много година управљала Далмацијом а по својој сопственој нарочито провађаној школској политици, гдје је год могла потајно спречавала подизање и отварање школа у српским вределима; онда је корист, која се примила помоћу разитка школе и стварање интелектуалаца, по нас била још од веће знаменитости.

Међу таквим школама нарочито спомињем ону у Полачи, у којој је учитељевао Вид Ковачевић, прије него је премјештен у Плавно. Затим Гајнача близу Книна, гдје су учитељевали Висо Јунгић и Гајо Илић. У Врбнику је учитељевао Симо Симац одважан и симпатичан младић, који је доцније био три мјесеца притворен, због увреде Цару Фрањи Јосипу, а потом протјеран. На прекид и за краће вријеме поучавали су дјецу свештеници или остали лајци, као у Стрмици и Онецову. Плаћу учитељску, прехрану дјечи књиге и одјећу, све је подмиривала плем. Мис Ирбијева.

Ове врсте сачињавале би само кратке пабирке свега тога што је плем. Мис Ирбијева својом дарежљивошћу, милошћу и добротом починила искључиво у сјев. Далмацији.

Занста је блажен и свијетло онај гроб у Сарајеву у којему у отајству вјечности почињају блажене кости Мис Ирбијева. Нека је блажен дан успомене када је ова отрага 100 година угледала свијета у Бајлон Холу у Енглеској:

Пророк рече: *Славиће ме звијери пољске, змајеви и сове што сам извео у пушћину воду, ријеке, у земљу, да напојим на од свој! С кољена на кољена њу ће славити савколики народ, јер не само што је жедног напојила, већ и гладног нахранила, голог одјенула, болесног и изнемоглог питала, понижевог штитила. Школом и просвјетом упућивала народ на слободу и независност; књижевним радом код Енглеског народа скренула пажњу на права и захтјеве Јужних Словена. Једном ријечи: она је била оличено осветљано оружје, у служби више божанствене силе посвећена нашем народу.*

Оплакали смо достојно године 1911-те када је самртна коса у дубокој старости покосила земаљски живот Мис А. П. Ирбијева, и тиме уједно лишила нас благодати уживања њених врлина. Пригодом стогодишњице њена рођења треба да се радујемо што нам се таква родила и да над њеним гробом, вјечном зубљом захвалности са пјесником ускликнемо:

„Благо гробу и у таму што се сјаји,
Гдје кандило запаљују нараштаји!“
Данило Петрановић

Redakcija lista završava se ponedjeljkom uveče; do tog roka imaju da stignu rukopisi.

O uzdržavanju i čišćenju bačava

Rad, kojemu je svrha da bačve budu uvijek čiste i da se nikako i nikad ne pokvare, veoma je važan i njemu se posvećuje svugdje, gdje se napredno vinari, velika puznja. Sude za vino mora biti uvijek bezprigovorno čisto, jer se vino, pa bilo neznatno kako razumno pripravljeno, a i po vrsti najfinije, u smrdljivom sudu lako pokvari.

Uzdržavanje praznih bačava. Bačve se neće pokvariti, ako se dok su prazne češće sumporaju, jer ih od kvarenja štiti sumporni dim. Čim bačva ostane prazna, a u njoj je bilo, razumije se, zdravo vino, neka se odmah ispere hladnom i čistom vodom. Nakon pranja valja je ocijediti i to tako, da iz nje iscuri sva voda. Kako cijedenje iz manjih bačava, koje težeći upotrebljavaju, ne traje dugo, tako je isključeno, da ih plijesan napadne dok se cijede. To je jedino moguće kod većih bačava. Zato neka se veće bačve prije cijedenja prokade sumpornim dimom, neka se tako sumporane cijede, pa im plijesan sigurno neće naškoditi. Vlažne se bačve ne smiju sumporavati, jer bi voda upila dio sumpornog dima. Uslijed toga bi bačve bile slabije sumporane i mogle bi se, premda sumporane, ipak pokvariti. Čim se je voda iz praznih bačava iscijedila, započinje sumporavanje. Ono se obavlja sumpornim stijenjcima i to onima, na kojima je sumpor naslagan na azbestu, a ne na papiru ili krpi. Papir i krpa dok gore smrdje, pa bi vino taj smrad sigurno upilo. Na tim azbesnim stijenjcima naslagan je sumpor u veoma tankoj naslazi, pa je isključeno, da bi kapao, dok gori. Zato za sumporavanje tim stijenjcima ne treba posebne sumporaljke; jednostavno se nataknu za komad žice i žigicom zapale, te u gorućem stanju urinu u bačvu.

Kod sumporavanja tih će se stijenjaka izgoriti više ili manje prema veličini bačve. Što je veća bačva, izgoriće ih manje po hl njezine sadržine. To je zato, što površina u bačvi ne raste srazmjerno s njezinom sadržinom. U bačvi od 1 do 10 hl treba izgoriti po 1 i po sumporni stijenjak na svaki hl sadržine, a za one od 10 do 50 hl po $\frac{3}{4}$ sumpornog stijenjaka na svaki hl sadržine. Na taj način trebaće izgorjeti $4\frac{1}{2}$ sumporna stijenjaka za bačvu od 3 hl, a $10\frac{1}{2}$ sumpornih stijenjaka za transportnu bačvu od 7 hl, a $11\frac{1}{4}$ sumpornih stijenjaka za onu od 15 hl i t. d.

Kad su bačve zasumporane i začepjene, pa tako u podrumu leže, valja ih zimi svaki put, kad nakon sumporavanja odmakne rok od mjesec i po dana, nanovo sumporati, a ljeti i prije, t. j. nakon mjesec dana. Zato kad su bačve zasumporane i začepjene, valja na njima sprijeti kredom zapisati nadnevak, kad su bile sumporane. Tako će se bačve, dok budu prazne ležale, uvijek propisno, kad stigne rok (zimi svaki i po mjesec dana, a ljeti svakog mjeseca) sumporavati i one će tako uvijek biti prazne sumpornog dima, a, što je glavno, biće uvijek čiste i zdrave.

Kad se u tako sačuvane bačve bude opet vino uljevalo, biće pozao oko njih veoma jednostavan. Hladnom vodom trebaće ih samo oprati, da se iz njih ispere sumporna kiselina, i ako budu rasušne, trebaće ih dakako i dobro natopiti. Kako se iznutra o bačvu hvata striš (striješ), koji se iz vina taloži, trebaće svake godine pred jesen bačve razadnuti i s njih otući striš. Neispravno je mišljenje, da striš

koristi vinu. Ne koristi mu, pače mu škodi, jer je, kako je nauka dokazala, leglo svih uzročnika vinskih bolesti. Zato ga valja iz bačve na svaki način odstraniti i prodati (plaća se 4 do 5 Dn. po kg) strišarima ili tvornicama vinske kiseline. O. I.

— Soršetak u idućem broju —

Veličanstveni sokolski slet u Zagrebu

— Utisci jednog učesnika —

Pod visokim pokroviteljstvom Nj. V. Kralja održao se od 4 do 8 avgusta 1934 god. veličanstveni slet Sokola Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu. Naša i strana štampa već je o tome sletu donijela opširne izvještaje i značajne komentare. Stoga biće dovoljno kao učesnik i očevidac sleta, da u ovom listu iznesem kratko svoje važnije utiske o toj velikoj sokolskoj i nacionalnoj manifestaciji.

Trebalo je vidjeti i proživjeti sve ono što se tih sletskih dana zbivalo u Zagrebu da bi se mogla osjetiti puna grandioznost, polet i snaga naše viteške sokolske organizacije i sva ljepota naših najvećih rasnih i nacionalnih stremjenja. U tom pogledu slet Sokola Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu bio je zaista jedna od najvećih i najgrandioznijih manifestacija sokolske, jugoslovenske i sveslovenske misli od oslobođenja i ujedinjenja do naših dana. Jugoslovensko sokolstvo predstavlja danas velikog faktora u našem nacionalnom životu, neodoljivu silu pred kojom se u prašinu pretvara sve što je uskogrudno, zastarjelo, zagrižljivo sićušno.

Za buđenje osjećanja jugoslovenske zajednice, za širenje nacionalnog optimizma i samopouzdanja, za stvaranje smisla organizacije u velikom stilu, za izazivanje individualne i kolektivne privatne inicijative u narodu, za razvijanje i njegovanje jugoslovenskog nacionalnog ponosa — jugoslovensko sokolstvo je ustanova od neprocjenjive važnosti. To je činjenica koja se uvijek pa i na ovom sletu tako snažno ističe.

Na sletu su učestvovali predstavnici naše junačke vojske i mornarice, sokolski predstavnici slovenske braće. Računa se da je na sletu bilo oko 50.000 sokola i sokolica i oko 100.000 Čehoslovaka, Bugara, Poljaka i Rusa u velikom broju gledalaca u ogromnom stadionu koji je naročito za to podignut i udešen. Sveslavenska solidarnost i sveslovensko bratstvo pokazali su se na djelu u nezapamćenim izljevima oduševljenja od kojih se nad zagrebačkim ulicama nebo prolamalo. Kao vrhunac i središte oduševljenja moglo bi se označiti ono simbolično grljenje zagrebačke i niške župe na pojavom i dočekom bugarskih „Junaka“. To su trenutci koji se nikad ne zaboravljaju...

Na zagrebačkom sletu upala je u oči i jedna naročita i specifična osobina, uprav jedno preimućstvo našeg jugoslovenskog sokolstva nad ostalim slovenskim sokolskim organizacijama i nad svima sličnim organizacijama u svijetu uopće. To su naše impozantne *Seoske sokolske čete*, ponos i najveća uzdanja jugoslovenskog sokolstva. Njihov nastup u živopisnim i prekrasnim narodnim nošnjama iz sviju krajeva naše otadžbine, njihova od reda stasita pojava s ozbiljnim i dostojanstvenim držanjem, tjelesna i duhovna ljepota, visok moral i razvijen osjećaj sokolske zajednice, narodna etika, snaga i

polet — sve su to odlike naročito naših seoskih sokolova i sokolica kojima su izazvali pravo i opće divljenje. Inače, cjelokupno sokolstvo u svojim vježbama u stadionu i svojim nastupima na svakom drugom mjestu pokazalo je čudo od tehnike, discipline i reda, sposobnosti za savladavanje i najtežih tehničkih pothvata. Sve je bilo na takovoj uglednoj visini i sve je proteklo bez ikakvog i najmanjeg incidenta, uprav u savršenom redu koji zadivljuje. To je bila kao neka vrlo uspješna probna mobilizacija naroda.

Kod razgledanja grada Zagreba i njegovih znamenitosti, njegova napretka i ogromnog duhovnog i materijalnog bogatstva naši seoski sokoli osjećali su divljenje koje se sjalo na

njihovim licima. Rastapajući se od milošte da je i taj veliki grad sa tim njegovim ogromnim bogatstvom i sjajem naša narodna imovina, oni su u isti mah u svojoj fantaziji oživljavali slike svojih dalekih malih sela, zaduženih i zanemarenih, punih siromaštva, nečistoće, blata i nezdravih stanova. Njihovo veselje mutila je i nehotice neka časomična potištenost i razmišljanja o socijalnoj pravdi. Prosvjetno, privredno i zdravstveno podizanje naših zapuštenih sela i seljaka, to je zaista aktuelni problem koji se nameće svom snagom i našem sokolstvu na neodložno rješavanje. Da li naše sokolstvo ima izgrađeno gledišta, sredstva i puteve i za takovo djelovanje na selu? Dr. S. P.

nački bježati od javne diskusije i onda u zatvorenoj sudskoj dvorani rastvarati rdava djela na tijelu narodnome. Momčilo Đujić

Smoković, 30 jula

Promjena sveštenika. — Danas je otišao iz našeg sela sveštenik Mirko Vujatović, koji je među nama bio osam godina, a sada je po svojoj želji premješten u Vrbanik kod Knina, gdje je njegova starina. Na njegovo mjesto došao je sveštenik Jovan Gribanovski, dosad sveštenik u Crnom lugu, između Grahova i Lijejna, u Bosni.

Pop Mirko je proživio u Smokoviću uprav one godine, kad je ovo selo proživljavalo svoje najcrnje dane, ali je baš u tim najtežim prilikama pokazao, da osjeća zajedno sa narodom sa kojim živi. Od osam godina što je bio kod nas sveštenik — kroz četiri godine sve je ametom uništio grad ili upropastila suša — pa opet je narod davao svom svešteniku sve svoje dužnosti, otkidajući sebi i svojoj djeci od usta, a da nikad nije rubač zato zavirio u selo niti je litko trebalo biti opomenut.

I druge je svoje pa'nje ovo selo proživljavalo. Imalo je svoje slavno oduševljenje i svoju strašnu patnju done sjajne sloge i zajedničkog rada ali i dane paklene svade prepiraka i grcanja. Pokazalo je primjere pregaranja do krajnjih granica za zajednicu ali i sebičnog iskorišćavanja zajednice za pojedinačne lične račune. U svima tim međusobnim borbama pop Mirko je prama svakom bio jednak trudilo se je da svakoga razumije, da n'kega olako ne osudi, ali i da n'čije mišljenje ne primi za gotovo. Zato je i doživljavao, da se ljudi oko njega kolju kao zvijeri, a kroz malo vremena da se bore za zajedničke ciljeve kao braća rođena. To je samo znak da su ljudi vaspitani tako, da ne robuju ni jedan drugom, ni svi zajedno nikom drugom, nego da bez predrasuda i roskog osjećanja presuđuju stvari pa kud puklo da puklo Pop Mirko je i sa svoje strane doprinio da se narod slobodno vaspitava i razvija nenametući mu nikad svoje mišljenje ni posredno ni neposredno.

Zadrugarstvo je u ovom selu izmijenilo i sudbinu i duše ovih ljudi — više nego i oni opažaju. I najveći bogolj iskopao se je u najvećoj gladi pomoću zadruga, a najveći neznanica naučio se je da drukčije misli o svojim i zajedničkim stvarima. U najveće poslove ovdje se je i ulazilo, najviše su ljudi i izlomljeni. I pop Mirko kao i drugi zadrugari ponekad bi zaronio u očajno stanje svakidašnjice, da korak uzmakne pa da opet pride, te je i tu pokazao da je kadar ići sa ljudima i sa životom, bez obzira na ugodnost i neugodnost, na prepreke i trenutna posrtanja. Zato će narod iz sela ove parohije gdje je pop Mirko služio, iz Smokovića, Zemunika donjez i gornjez, Murvice i Poljica sačuvati o popu Mirku najljepše sjećanje, kao što i novog sveštenika Jovana predusjeta radošno, jer je čuo o njemu kao čovjeku; zadrugaru, svešteniku najbolje glasove.

Mirko Prostran

Prijatelji, širite „Glas“

Đevrske, 2 avgusta

Na pomenu Save Bjelanovića

Danas se je, poslije svete letardije u Crkvi sv. Ilije, čija je danas slava, narod okupio oko groba Save Bjela-

novića i održao mu pomen. Ovo je kod nas stalno uobičajeno, ali se je počelo upotpunjavati sve više. Ove godine sokoli položili su na njegov grob vijenac od poljskog cvijeća, a načelnik seoske čete u Đevrskama održao je na njegovu grobu prigodnu riječ.

I u crkvi nam je bilo drago da nam sveštenik govori o našim sadašnjim potrebama. Čini nam se da nam je odmah lakše kad nam sveštenik s oltara pravo kaže, u čemu je glavni uzrok našeg zla i u čemu glavni lijek. Što više zaboravljamo na ljudstvo, u svemu nam teže biva, a što se više obraćamo i Bogu i jedan drugom sve nam je lakše. Kao najljepši primjer međusobne pomoći napomenuo nam je naš nedavni dobitak — našu zdravstvenu zadrugu, koju smo ostvarili pružajući ruku pomoći jedan drugom najsigurniji pomažući sami sebi. I monogi druge stvari tako možemo steći i postići.

G. prota Jelača, pogadajući želju svijlu nas uputio je g. Episkopu Irineju brzopjav ove sadržine:

„Sa hramovske slave i sa pomena Save Bjelanovića, vođe dalmatinskih Srba, pozdravljamo našega duhovnog i narodnog vođu.“ Đevrščanac

Krupa, 6 avgusta

Selo Krupu i Golubiň, a preko Vih i Liku, spaja sa dobrim dijelom Bukovice samo jedan drveni mostić na rijeci Krupici pokraj manastira Krupe. Ova je mostić oslabio već davno i o tome su na nadležnom mjestu bili obavješteni dva puta. U zadnje vrijeme taj mostić je došao u takovo stanje da je i za pješake opasan prelaz preko njega, dok je koliski saobraćaj sasvim isključen. Zbog toga su i po treći put bili obavješteni nadležni i zamoljeni da se mostić što prije popravi ili obustavi svaki dalji saobraćaj preko njega, kako bi se izbjegla nesreća. Čak i narodni poslanik ovoga kraja zainteresovao se za ovu stvar, ali sve to do danas nije ništa uspjelo. Sigurno će se dogoditi nesreća, ako se ovo navršene ne popravi. A nesreća bi se bila dogodila nekad, i to ne mala, da se nije slučajno našao blizu ovoga mostića upravitelj manastira Krupe i u zadnjem času vaustavno jedan auto u коме je bilo šest putnika.

S toga, i ovim putem, upozoravamo nadležne da je krađe vrijeme da se ovaj mostić opravi ili da se saobraćaj preko njega obustavi i tako otkloni sigurna nesreća. Napominjemo, da bi opravka ovog mostića bio jedini javni rad izvršen u dva sela, Krupu i Golubiňu, od oslobođenja do danas. C. P.

Markovac, 5 VIII

Narodna slava u Kosovu. — Kao i svake godine — u nedjelju po sv. Iliji — i ove godine mnoštvo naroda iz Kosovskih i svih okolnih sela (Poljače, Biškupije, Štikova, Petrovog polja i dr.) skupilo se kod ove starodrevne crkve na crkvenu i narodnu slavu.

Ovo naše Kosovo, pored svojih rijeka i brežuljaka sa lijepim narodnim imenima, i pored svoje crkve Lazarice, sa starodrevnom ćelijom, ima i svoju starostavnu crkvu sv. Ilije, koja se nalazi na Istok Kosova — uprav u istom položaju, kao i naša slavna Gračanica na Kosovu u Staroj Srbiji. Sastali smo se danas ovdje, sjećali smo se mnogih svijetlih uspomena i odluka, koje je narod na svojim zbo-

ПИСМА И ДОПИСИ

Strmica, avgusta

Odgovor kninskim „lovcima“. — Uprava lovačkog društva u Kninu objavila je u „Jadranskom dnevniku“ br. 119 od 8 avg. o. g. odgovor na moj napis „Pred otvaranjem lova“ u „Glasu“ br. 200 od 1 avg. o. g.

Kako je pomenuta uprava u svom odgovoru zaobila sva pitanja, i nije dala pravog odgovora, to ovim želim da upotpunim svoj raniji napis, i na kraju, da cijenjenoj upravi uputim još nekoliko pitanja, na koja će mi ona svakako dati odgovor — pa bilo preko štampe, na lovačkoj skupštini ili pred sudom.

Upozorava me: da platim zaostalu članarinu, jer nisam unaprijed platio, i ako sam sa sela.

Pitam ja njih u upravi:

Da li oni zaista od članova sa sela naplaćuju unaprijed za svu godinu članarinu, i zašto?

Zašto je tako visoka članarina? — Zašto se plaća 60 Din. — zašto nebi samo 6 Din. godišnje?

Našto se troše društveni prihodi: Da li za dobro samoga društva? — Da li za korist naroda, jer je to svakako cilj zakona o lovu? — Ili možda za nabavku fazana i zečeva za ono zabranjeno lovište kraj Knina?

Kažu mi da mogu u svako doba doći da pregledam pravilnike, zapisnike, knjige...

Nije to meni potrebno. Knjige su jedno a rad je drugo. Zar u njihovim knjigama piše:

Kako je seljaku nemoguće platiti 60 Din. članarine; kako je za njega veoma korisno da imade pravo loviti, jer kad proda zeca, lisicu ili kunu, kupuje nasušni hleb, danas kad je ostao i bez zarade i bez hljeba; ili možda piše: kako divlje patke i grabljive zvjerke uživaju zaštitu zakona u zabranu na području Vrbanika, Kninskog polja i Biškupije, a namnoženi zečevi i fazani punopravno pustoše seoske usjeve. — Ja vjerujem da su knjige ispravne, ali tvrdim da rad društva oštećuje seljačku imovinu, pa radi toga ustajem u zaštitu sirotinje, i za to mi knjige nisu potrebne.

Što se tiče „skakanja po Kninu tri dana“, to je bilo ovako: „Onaj“ njihov imao je namjeru da me kazni pa bilo kojim načinom. Stoga je naredio, da mi se pretrese stan i zapljeni „svo oružje“, zapravo puška koju sam tek bio uzeo na probu. Jasno je danas, htjelo me se je prinuditi da tražim intervenciju, htjelo se je da ta milost poteče iz priljavih kanala palanačke politike, da se osjeti ko je moćan i silan u Kninu i da se ukažu lažni prijestoli, pred kojima klanjaju pazavci

koji su navikli da trguju sa obrazom kao sa mesom u kasapnici, te jadnici koji strahuju za uhvaćenu koricu hljeba

Pišu da je dozvola, „kao menic izdata kratkim putem! Dakle, kod te uprave postoje dva — a možda i više puteva kojima se dobiva lovna karta: „kratkim“ i onda onaj redovni — dugi. Jedan za aminaše i poklonike a drugi za ljude koji se uspravno drže! — Čemu ti razni putevi ako smo svi pred zakonom jednaki? I onda, je li svaki imao sreću da dobije lovnu dozvolu od uprave kad je tražio; ako je bio odbijen, zašto je odbijen?

Priznajem, laska mi njihovo priznanje da znadem lučiti djelokrug rada državnih ustanova od rada privatnog društva. To je ono, bezbeli, što ja znam a oni neće da znadu.

Najzad, na ona pitanja koja mi je uprava lovačkog društva postavila, izvan svoje kompetencije i izvan predmeta našeg razgovora, nemam šta da odgovorim, jer nikada nisam bio ni član pomenutih ustanova.

Svakako potrebno je da se o svemu tome povede u „Glasu“ diskusija i da se vide svačije uloge.

Ako dakle nisam kadar dati odgovor na sva postavljena pitanja, ista su me ipak potakla i dala mi pravo da i ja postavim nekoliko pitanja:

Za kakve je zasluge i sa kakvim ciljevima premješten kvalificirani ekonom bolnice da na njegovo mjesto dođe nekvalificirani, i to da ovaj drugi zauzme dosta prostorija u bolnici, koja je i inače u tom oskudna, pa to ide na štetu bolesnika, dok prvi te prostorije nije ni trebao ni zauzimao?

Za kakve je usluge i zasluge stekao tolikim protekcijama Vaš član Uprave?

Kako je svršila šumska afera bivšeg sreskog načelnika u Gacku?

Je li osuda u toj aferi poslužila za preporuku Vašem članu Uprave da dobije svoje sidanje mjesto u općini Kninskoj?

Je li Uprava lovačkog društva potpisala diplomu savršene ispravnosti jednom državnom funkcioneru u času kad je isti protiv svojoj volji iz Knina premješten, i onda stavljen pod sud zbog povrede zvanične dužnosti iz koristoljublja?

Sa čim se stiče blagonaklonost Lovackog društva?

Šta je sa... Koliko je... Gdje su... itd. itd. pitaću, ako produžimo ovaj prijateljski razgovor.

Suda se ne bojim, ako baš uprava Lovackog društva smatra da je ju-

rovima kod ove crkve u prošlosti donosio, pa smo pri tom dobijali još više volje da se ne postidimo svoje starine.

Sa naše slave pozdravili smo presv. Vladiku Irineja, koji svojim ličnim primjerom u borbi za ideale narodne oživljuje i osjetljiva uspomene na ličnost „kosovskog vladike“ Simeona, koga je baš na ovoj našoj glavici zbor narodni odabrao za svog duhovnog i narodnog vodu.

Dogovarali smo se kako bi i danas mogli najprilичnije proslavljati našu slavu, pa smo naumili da dogodine pripremimo nešto slično kao što se na našem Kosovu radi o Vidovdanu. Svako naše selo bar jednom u godini trebalo bi da nešto slično pripremi. Mi smo se o tom počeli razgovarati i nadamo da ćemo ove zborove narodne još bolje i ljepše pripremiti.

Kosovljanin

Šibenik, 20 avgust

Zlatni pir. — Danas u Rabu slavi pedesetgodišnjicu svog bračnog života naš zaslužni nacionalni radnik, ugledni građanin i poznati filolog, Marcel Kušar, bivši direktor zadarske gimnazije.

Svečar spada među istaknute narodne bore, koji su se pokazali najbolji i vjerni sinovi svog naroda u ono teško doba prije njegova oslobođenja. On je svoj nacionalni rad vršio žarkom ljubavi, jakom predanošću i reobličnom požrtvovnošću.

Osim nacionalnih ideala svečar je gojio i moralne i kulturne ideale, pokazujući tako da su njegovoj duši ne samo pristupačna najviša etička načela, nego da su tu našla i veoma podjednako za svoje razvijanje i usavršavanje. J. š dok je bio mladi profesor istaknuo se je kao neumorni pobornik tih ideala, najprije u Dubrovniku, a kasnije u Zadru, gdje je najintenzivnije bio razvio svoj zamašiti i veoma teški rad, radi čega je, kao i po svojoj prevelikoj dobroti, čestitasti i poštenju, stekao priznanje i poštovanje najboljeg našeg društva, čak i od strane svojih političkih protivnika.

Najbolje je pak priznanje istinita činjenica da veliki broj njegovih učenika zauzimaju u našoj Državi visoke položaje, višeci svoje zvanje skroz savjesno, znajući predčbu svoj zadatak i svoju odgovornost, dokazujući tako da je svečar znao u njima probuditi i uzgojiti sve njihove najbolje duševne osobine. Dokaz je i u tome što je svečar svojim ustrajnim radom napisao mnoga priznata vrijedna narodna i naučna djela, koja odaju osim toga i njegovo duboko i temeljito znanje i spremu.

Svečar je još i danas u svojoj visokoj starosti fizički i duševno zdrav i krepak, i ako su ga već dosta izdale oč. Perom i riječi, gdje god može, on širi i propovjeda još uvijek svoje uvriježene stare ideale, koji su njegovim nerazdruživi i vjerni drugovi, u dubokom uvjerenju i neobličnom vedrinom i sigurnošću, da velika i značajna budućnost čeka naš narod i našu prostranu i divnu otadžbinu Jugoslaviju.

S ečnim i zaslužnim svečarima najiskrenije i najsrdačnije čestitamo.

X

Požurite s pretplatom za 1934 godinu, jer će vam biti teško kad se dvije godine sustignu. Sramota se oblijeniti i upustiti ovako jeftin list. Niko se ne može pravdati da nema čime da plati, jer mi od siromaha ne tražimo odjedanput.

Prilozi za Đački dom u Šibeniku

Prikupljeno na bramovskoj slavi u Đevrskama: Milivoj Jelača, paroh plavanjski din 20; Milin Trdišć, paroh villčki din. 10; Pavle Zelić, sekr. Ep. Upr. Odbora din. 20; prota Stevo Prostran, sekr. Ep. Crkv. Suda din. 20; pop Jakov Mandić, paroh bibrirski din. 20; Lazar Matić din. 20; dr. Petar Stanković din. 20; prota Mihail Jelača, paroh đevrski din. 50; Filip Martić, posjednik din. 10; Ratko Perić, trgovac din. 4; Stevo Opačić, p. Gilše težak iz Plavna din. 10; Draginja Dobrota din. 10; Vojin Malešević, učit. din. 20; Crkva - Đevrske din. 10; Ilja Mandić, trgovac din. 3; Dmiatar Crvak, mesar din. 2; Božo Gajdalić, krčmar din. 2; Tode Cvjetan, težak din. 2; Gajo Arđalić, težak din. 2; Konrad Čermak, fin. p. pregl. din. 3; Crkven'k Karlo, fin. pregl. din. 2; Uroš Cvjetan, težak din. 3; Milan Čakić, težak din. 2; Dušan Širić, din. 10; Olga Korolija, din. 2; Zdravko Jakovljević, bogoslov din. 2; Petar Bjelanović p. Joše, din. 2; Sava Jolić bravar, din. 2; Stevo Mandić, slastičar din. 4; Marko Ledić, žand. nar. din. 10; Stanko Krnata, mehaničar din. 2; Simo Rašić, šofer din. 2; Obrad Korolija, šofer din. 2; N. A. din. 2; N. N. din. 2; Steko Ivančević, din. 5; Đuro Dubalić, trgovac din. 10; Mlika M. cara, din. 2; Marko Korolija, mesar din. 3; Rade Ležalić, učitelj din. 20; Božica ud. Bjelić, din. 10; Milan Gajdalić, trgovac din. 2; Milan Trdin,

ci, elar din. 2; Simo Berić, brijač din. 2; Sava Dobrijević, tajnik Zdrav. zad. din. 5; Stevan Pavašević, opšt. redar din. 2; Gilšo Đurice, trgovac din. 2; Dušan Živković, drvodjelja din. 2; Milica Bjelanović, din. 2; Kuzman Čotra din. 2; Vera Martić, din. 20.

Dr. Špiro Šeat, upravnik Drž. bolnice u Sarajevu, prigodom 35-godišnjice svog lješkarskog zvanja priložio din 500. — O. Sevastijan Jović, prigodom smrti pok. Mirka Korolije din. 20. — Tom istom prigodom priložio je: Dr. Ivo Grgić, advokat iz Knina din. 50, i proto Mihail Jovič din. 20; Proto Simo Knežević, prigodom vjenčanja učitelja Dašana Lakića din. 20.

Na sv. Petra i Pav. sajmu u Bratiskovicima

Dobrovoljni prilozi u korist seoskih sokolskih četa: Bibrir. Rupe i Đevrske Priložio je:

Crkvena Opština Bratiskocel	Din. 240
Pop G. Uroš Dobrots	„ 50
Božo Dobrota Spirin,	„ 10
Bogdan Dobrota,	„ 10
Jakov Mandić,	„ 10
Vexedikt Kukolj,	„ 20
Petar Martić Filipov,	„ 10
Olga D. brota-Pavličević,	„ 10
Milka Triva (supr. br. Starešine)	„ 10
Ana ud. Dragišić p. Stere,	„ 10
Milena Dobrota supr. popa Uroša	„ 10
Draginja Dobrota,	„ 10
Ratko Perić,	„ 10
Simo Bjelić p. Miše	„ 4
Vukašija Manojlović,	„ 2
Simo Devraja,	„ 4
Ukupno Din.	420

Pitanja i odgovori

Pitanje:

Nedavno sam rodila, pa su mi se od dojenja pojavile rane na obadje strane grudi, a to vidim i kod dosta drugih žena. Može li se i kako od toga sačuvati?

Odgovor:

Uzrok pojavi bradavica leži u prvom redu u samom dojenju kao i u nedovoljnoj pripremi bradavica za dojenje. Pojavu naprslih bradavica kao i ranica opažamo češće kod slabo razvijenih bradavica (plosnata ili uvučena bradavica), ali i kod dobro razvijenih ispuštenih bradavica. Tu pojavu opažamo u većoj mjeri kod prvotkinja nego kod višerotkinja, kojima je koža na bradavicu otpornija uslijed prvašnjeg dojenja. S toga razloga je korisno i potrebno da se trudna žena pravovremeno po liječniku i s te strane pregleda, jer od vrsnoće i njege bradavica zavisi pravilan tok babinja i uspjeh u ishrani novorođenčeta.

Da se spriječi nastup ranica treba bradavice već za vrijeme trudnoće spremiti za dojenje i to u cilju da kožica na bradavici postane otpornijom za dojenje. To se postizava redovitim dnevnim pranjem i trljanjem bradavica hladnom vodom i sapunom pomoću jedne hrpave krpice i to za vrijeme zadnjih mjeseci trudnoće. Kod toga treba paziti da se bradavice ne trljaju prejako i da ih se pri tome poslu ne porani. Osim toga preporuča se bradavice svako nekoliko dana namazati nakon pranja također i alkoholom ili domaćom rakijom.

Poslije porođaja treba bradavice čisto držati i pokrivati ih posebnim čistim komadom platna, te ih nakon dojenja redovno isprati hladnom vodom i alkoholom (rakijom). Dojke moraju biti lako pristupačne, te se zato preporuča široko razrezana prsna košulja, a ne da se košulja nadiže odozi i prebacuje preko dojke. Tim će se kao i čistoćom ruku spriječiti infekcija i upala dojke kod napukle bradavice. Žena može dojiti i kod napukle i ranjave bradavice, ali to obično izaziva prejake boli, osobito u slučajevima kad su dojke jedre i pune, a bradavice plosnate ili uvučene. U tim je slučajevima dobro upotrebiti umjetnu bradavicu od gume ili od stakla i gume, a najstrože se čuvati trljanja, pritskivanja i gnječenja dojke. Ako je dojka uslijed zastojanja mlijeka jako nabrekla tvrda ili osjetljiva, to treba izvući mliječnom sisaljkom malo mlijeka iz dojke dok ona ne umekša, ili postaviti na sisu tuđe snažno, zdravo

dijete i tek kad dojka umekša pustiti vlastito dijete da sisa pomoću umjetne bradavice. Ne izliječi li se na taj način kroz 8-10 dana rane na bradavicu, tada treba potražiti liječničku pomoć. U slučajevima pak gdje se uslijed napukle bradavice pokaže na dojki crvenilo kože, sa ili bez vrućice; uputno i potrebno je na svaki način i čim prije obratiti se liječniku, jer su to početni znakovi upale dojke. Tu je jedino liječnik u stanju da odredi shodno koliko u pogledu njege i liječenja napuklih bradavica, toliko i u pogledu ishrane novorođenčeta. Dr.

Pitanje:

Proizvađač sam vina (vinoogradar), a isto tako i točilač piha na malo i sitno (gostioničar). Preko cijele godine trošim vlastito vino, i to djelomično za potrošak kuće i radnika, a djelomično točeni ga na sitno. Jesam li dužan da platim banovinsku trošarinu na tako potrošeno vlastito vino, pa i na ono koje potrošim u kući i za radnike?

Odgovor:

Uredba o visini, načinu ubiranja i kontroli pri naplati banovinske trošarine na vino i rakiju od 8. maja 1934 broj 36014 (Službene Novine od 10. maja 1934 broj 107-XXVIII) glasi:

Čl. 1 Banovinska trošarina iz člana 14 Uredbe za izvoženje javnih radova, može se naplaćivati i to:

na 100 litara vina i vinske šire (mošta) 100 dinara;

na 100 litara šampanjca ili drugog pjenušavog vina dinara 300; na jedan hektolitarski stepen rakije 5 dinara.

Čl. 2 Banovinska trošarina kod točilača piha na sitno naplaćuje se na vino i rakiju, kada se na sud sa rakijom i vinom stavi slavina radi prodaje (točenja), u koliko je vino ili rakija nabavljena neposredno od proizvađača.

Čl. 3 Točionci vina i rakije na veliko plaćaju banovinsku trošarinu kada vino ili rakiju prodaju (otpuje).

Čl. 6 Proizvađači vina i rakije ne plaćaju banovinsku trošarinu, izuzev ako su istovremeno i točionci piha na sitno ili na veliko.

Čl. 6 Proizvađačem smatraju se svi sopstvenici vnoograda i voćnjaka koji ili sami, ili preko drugoga obrađuju svoje vnoograde ili voćnjake, kao i ona lica koja obrađuju tuđe vnoograde i voć-

njake na napolicu, pod najam ili uz koji drugi uslov, i dobiju vino ili rakiju od sopstvenika kao nagradu. Isto tako se smatraju proizvađačem sve vnoograde vno i rakiju od kupljenih sirovina...

Čl. 12 Za točionca piha na sitno iz 2 ove Uredbe nadležni kontrolni organ ima voditi bilješku o stađu vina i rakije u podrumu. U ovu bilješku kontrolni organ će lično zavedeti svaki unos vina i rakije u podrum točionca piha, kao i svako stavljanje slavine na pojedine sudove (burad).

Čl. 13 Točionci piha na sitno moraju prijaviti kontrolnom organu prijem vina i rakije nabavljenih kako od proizvađača tako i od točionca piha na veliko. Kontrolni organ će lično prisustvovati smještanju suda u podrum, a tom prilikom zapečatiti bure na vranu i na čepu crvenim voskom i pečatom kontrolne vlasti, a zatim unijeti primljeno vino ili rakiju u bilješku o stađu vina i rakije u podrumu. U koliko kontrolni organ ne dođe u roku od dva sata točilač može sam smjestiti sud u podrum...

Čl. 14 Kad točilač piha na sitno želi koje od zapečaćenih buradi staviti na slavinu, dužan je to prijaviti nadležnoj kontrolnoj vlasti, i odmah položiti odgovarajući iznos trošarine za to vino, odnosno rakiju, u koliko već nije plaćena. Kontrolna vlast u roku od 6 sati po predatoj prijavi izaslaće svog organa, koji će prijavljeno bure otpечатiti, provjeriti njegovu sadržinu po kolacini i jacinu, a priznajući u uplaćenoj trošarini oduzeti od točionca piha, i priložiti je bilješci o stađu vina i rakije u podrumu. Istovremeno će u navedenoj bilješci označiti, da je dotični sud otpечатno i stavio na slavinu, i da je trošarina plaćena.

Kad točilač piha na sitno želi na vinu da izvrši neku radnju oko nege vina (pretakanje, doljevanje i sl.), dužan je to prijaviti, i kontrolni organ mora u označenom roku u predjem stavu doći i skinuti pečate, a poslije dovršene radnje ponovo zapečatiti sudove, i provesti kroz bilješku o stađu vina i rakije u podrumu.

Na ime gubitka zbog ležanja u podrumu priznaje se za vino 5 posto godišnje, za visku širu (mošt) 10 posto, a za rakiju 3 posto godišnje, ako se taj gubitak kod stavljanja suda na slavinu faktički i utvrdi, u koliko vino ili rakija nisu nabavljena od točilača piha na veliko i trošarina plaćena prije unosa u podrum.

Ako kontrolni organ ne dođe u roku od 6 sati da otpечатiti prijavljeno bure, to će učiniti sam točilač piha. U tom slučaju će kontrolni organ naknadno, kad dođe, postupiti po ovim propisima.

Čl. 15 Ako se rakija ili vino izvozi u inostranstvo ne podleži plaćanju banovinske trošarine.

Čl. 26 Ko želi izvesti rakiju ili vino u inostranstvo, a nije proizvađač nego točilač piha na veliko ili na sitno, mora nadležnoj kontrolnoj vlasti podnijeti prijavu u dva primjerka.

Kontrolna vlast uputiće svog organa da provjeri tačnost prijave, i da to potvrdi na oba primjerka prijave.

Jedan primjerak prijave prati vino ili rakiju na ulaznu carinarnicu, koja će, uvjerivši se da je prispijela roba ona ista koja je u prijavi navedena, pustiti robu u inostranstvo, i potvrditi to na prijavi koja je pratile robu, pa će tu prijavu vratiti nadležnoj kontrolnoj vlasti.

Tek po prijemu potvrđene prijave od strane carinarnice, provेशe se izvoz u kivi ili inostranstvo, a prijava će se predati izvozniku radi trežena povraćaja trošarine...

Čl. 27 Ako izvoz u inostranstvo vrši neposredno proizvađač, koji nije točilač piha na sitno ili na veliko, onda nije potrebno postupiti po prethodnom članu.

Čl. 28 Povraćaj trošarine za vino i rakiju izvezen u inostranstvo sa plaćenom trošarinom, kao i pogrješno i više naplaćena trošarina, može se tražiti u roku od 180 dana, računajući od dana kada je vino i rakija izvezena u inostranstvo, odnosno kada je pogrješno ili više trošarina naplaćena.

Nastavite se

Preizdatnik vizitka „Privredno-kulturne matice za Sjev. Dalmaciju“: Pavle Zelić
Stampa Nove Stamparije - Šibenik
Preizdatnik Nikola Čikać